

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

UNGDOMSVÄNNEN FRISKA VINDAR

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR
SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS UNGDOM

N:o 7
5 April

REDAKTION:
A. W. HELLSTRÖM. WILH. SJÖHOLM.

Årg. 15
1911.

VÅR SEGER.

När Israel bävade för Goliat, då kom David. Han såg ingen-ting ut, men han kom i Herrens namn. Och medan Israel darrade, vann han seger. När Goliats huvud sedan inkastades i deras läger, då gick ett skri av glädje genom hela Israel, och de sjöngo alla om seger, fastän ingen av dem hade varit med och hjälpt till i den kamp, där Goliat föll. Segern var ändå deras, emedan det var deras fiende, som var slagen. Detta allt är en skön bild av det, som skett i Kristus. Synden, döden, helvetet — över allt vann han seger, och segern var vår, ty det var våra fiender, som blevo slagna; och erfara den segern skall var och en, som ser Sonen och tror på honom. Men borgen för den segern är hans upp-

ståndelse. Hade man i Israels läger i stället för Goliats huvud inkastat Davids stympade kropp, då hade man måst ropa: "Goliat har vunnit". Men

nu när David kom igen, då var själva den saken, att han levande kom igen, ett tecken därtill, att han hade vunnit. Då kunde man ock glädjas och sjunga: "Goliat har tappat". Och när man fick se Goliats huvud, då blev säkert sången riktig, så att även de döva kunde höra, att det dundrade i lägret. Ja, Gud vare lov! Det, att Herren Jesus är kommen levande igen ur döden, det är den fullkomliga borgen därför, att

han vunnit seger. Är Kristus uppstånden, då kunna syndare vara vissa på den förlösning, som evangelium i hans namn förkunnar. P. W.

Uppståndelse.

Döende låg Gudmund, skalden, och vändades på sin bädd. Hans själ arbetade och arbetade utan att ur dis och kval kunna skönja den morgonrodnad, han kände redan borde brinna bakom bergen.

Då trädde över tröskeln hans tre förtrogna världsvänner, Ingvar, Julius och Artur. Gycklande och småvisslande promenerade efter vana Ingvar och med honom Julius omkring i rummet. Men Artur, som var läkare, drog dem sakta fram till den sjuke att trycka hans smala händer.

Från kyrkbacken dånade klockorna och ringde in helgen.

Då kvad den döende:

*Vi tigen I, vi stå I så försagda?
Vi han I ej ett enda ord till tröst?
I mullen äro mina fränder lagda,
Och utanför mitt fönster är det höst.*

*Och nu skall jag begynna gå den vägen,
där ingen levande tillbaka flyr,
och svag och ensam, rädd och huvudyr
av dödssotsängslan tvekar jag på stegen.*

*Ack, hämtan upp utur er vishetsbrunn
en styrkedryck, ett vin, som dödsskumt öga
ger klarad blick, som svalkar törstig mun!
Min egen klokskap nu mig hjälper föga.*

*Nej, mumlen icke sådant! Tron I väl,
att kammarteorien om en evig
och tröstlös vandring ifrån mull till själ
och själ till mull kan göra anden jävig,
som fordrar liv, kan mätta med en sten
den svultne, bröd begär?*

*Där ute kvittrar
en ensam fågel, rädd, på björkens gren.
Av frost den frusna åkermarken glittrar.
Och snart, när re'n jag bäddats i min grav,
där tornets vigda klockor helgsmål klämta,
i vinterkyla kvällens stjärnor flämta,
och genom byn går bjällerklang i trav.
Då ligger jorden död, i vitt begravnen,
och snöad is betäcker varje vik.*

*Men långt i fjärran dåna öppna haven
om vårens makt, som nalkas hugnerik.
Och tranors fylking seglar över skogen,
och taket droppar, rört, sin glädjegråt,
och våren kommer som en gammal trogen
beundrare med blommors prunk och ståt.*

*Så vill naturen lära, att ej livet
förgås i döden, somnar blott en stund
från höstarna och sorgerna och livet
i dödens lugna, vackra vinterblund.*

*I skratten, käre bröder utav Hæckel
och Darwin! Ja, min kropp är trött och
matt,
och mina soldagstankar ge mig äckel,
när hög och stilla kommer dödens natt.
Ty en är människan, då ung och yster
hon leker dansen glatt i rosors doft,
en annan, när hon, tigande och dyster,
likt blomstren vissnar ned och varder
stoft.*

*I helgsmålsklängen mot er lärdoms höjd
de ringa som en gammal, gammal sägen
av främlingen, I mött en gång på vägen,
er moders ord om påska och om fröjd.
Ty förr, när gamle kyrkovaktarn slog
med kläppen tungt och malmen sjöng och
grät,*

*i famnen åldrad mor sin gosse drog
och talte tyst om år och evighet.
Hon nämnde då uppståndelsen och livet
och Honom, som de döda väckte opp,
som i vart hjärta, kallnat, övergivet,
förmäddade tända liv och värtjust hopp.*

*I ären visa, och I tron ej längre
den mannen — ty att tro, det är en nåd —,
men när vårt livs spiralgång blir allt
trängre,
när sist från rullen löper livets tråd,
då tryter snabbt er visdoms ordförråd. —*

*De lämnat mig. Javäl, I svala vänner,
jag var ju ändå ensam i mitt hus.
Ej fatten I den fröjd, mitt kval förbränner,
ej hör ert öra livets källas brus.*

*Uppståndelse! Ack, kvittra mig det ordet,
du lilla fågel, när jag somnar hän!
Det är i skymningen mitt ljus på bordet,
det är min huvudkudde, varm och len.
Det ordet tröstade i långa tider*

*den arme, där han trälade och svalt.
»Ty», sade han, »hur mörkt och tungt —
omsider
hos Gud i himmelrik jag glömmet allt.
Jag glömmet allt eländes hets, som sårar
mitt liv, och alla löften, livet svek.
Vid änglabröders sång och strängalek
i mina ögon tillra fröjdetårar.
Min stackars skrumpna själ blir ung och
vek.»*

Axel Johansson.

Något om påsken,

påskfirande och påsk seder.

Påsken är en av de betydelsefullaste högtider, som firas inom såväl den protestantiska som den katolska kyrkan. Ursprungligen firades den med predikan och allmän gudstjänst i flera dagar. Ända till år 1773 firades i vårt land fyra påskhelgdagar, men till det året upphävdes genom ett kungligt brev i slutet av år 1772 tredje- och fjärdedag påsk såsom helgdagar.

Fredagen före påsk bär här i Norden namnet *långfredag*, dels emedan den dagen, Kristi lidandes- och dödsdag, måste för Frälsaren, mänskligt talat, hava befunnits som en lång dag, dels emedan man på den dagen lät gudstjänsten och fastan räcka längre än vanligt. Den firas av de protestantiska kyrkorna, med undantag av den skotska, med stilla allvar till minne av Jesu död på korset och hans begravning och utgör en av deras större högtidsdagar. Katolikerna kalla denna dag *beredelsedag*, nämligen till påsken, och fira den med sträng fasta, dock utan att låta de vardagliga göromålen vila. Deras största högtidsdag under den s. k. stilla veckan är skärtorsdagen.

Vi känna alla till, att påsken var den första av judarnes religiösa högtider och

firades med påskalammsmåltiden till minne av Israels barns befrielse från Egypten, varom vi kunna läsa i 2 Mos. 12 kap. Denna deras åminnelsehögtid började på aftonen den 14:de i månaden Nisan, vilken månad motsvarar slutet av mars och början av april, och fortsattes med »de osyrade brödets högtid» eller »sötebröds-högtiden» i sju dagar, av vilka den första och sjunde dagen voro högtidliga sabbatsdagar. Under tidernas lopp har emellertid påskens firande bland judarne betydligt förändrats. Så t. ex. iakttaga de numera endast stadgan om användning av osyrat bröd och förbud mot syrat, varjämte de hålla särskild husandakt på första och andra påskaftonen.

Påsken är ock den äldsta av den kristna kyrkans högtider, på samma gång som den är den förnämsta, och firas till minne av Jesu uppståndelse från de döda. De första kristna, av vilka många voro omvända judar och således vana vid de judiska högtiderna, fortforo till en början att fira den judiska påsken men förenade snart till denna högtid även firandet av Kristi uppståndelse. Emellertid uppkommo snart olika meningar om påskens firande, i det att de västerländska kristna firade

sin påsk på annan dag än de österländska och därtill förkastade de rent judiska plågsederna vid påskfirandet. Detta vållade en söndring mellan de kristna i öster- och västerlandet. Denna söndring fortfor ända till kejsar Konstantin den stores tid, då på ett allmänt kyrkomöte i staden Nicæa i Mindre Asien tvedräkten åtminstone till det yttre och angående tiden bilades. Det blev nämligen då bestämt, att den kristna påsken alltid skulle firas på en söndag och icke såsom i den österländska kyrkan på en obestämd veckodag. Att påsken inom denna kyrka inföll på obestämda dagar berodde därpå, att man alltid firade denna högtidsdag på fullmånadagen efter vårdagjämningen. Och den dagen kunde infalla likaväl på en måndag som på en torsdag eller någon annan veckodag. På mötet i Nicæa bestämdes emellertid bland annat, att påsken skulle firas på den första söndag, som infaller efter påskfullmånen. Och med påskfullmånen menas då den första fullmåne, som infaller på eller efter den 21 mars eller vårdagjämningen. Ännu gäller i huvudsak samma regel. I år infaller den första fullmånen efter den 21 mars icke förr än den 13 april, som är en torsdag, varför påskdagen firas påföljande söndag eller den 16 april.

Påsken är alltså en högtid, som aldrig infaller på bestämt datum, såsom t. ex. midsommardagen och julen, utan kan infalla på någon av söndagarna från och med den 22 mars till och med den 25 april. År 1818 inföll påskdagen på den 22 mars och år 1886 på den 25 april. Dessa ytterligheter äro emellertid ytterst sällsynta och inträffa endast efter århundradens mellanrum. Efter dagen för påskhögtiden bestämmas sedan andra högtider, såsom fastlagssöndagen och fastetiden, Kristi himmelsfärdsdag och pingst, och då påsken kommer tidigt, måste också Marie-bebådelsedag, som annars firas den 25 mars, flyttas till en annan dag.

En hel del seder och bruk under påsken, somliga av kristet ursprung, andra av rent hednisk prägel, har fortlevat ända in i våra dagar. Och det finns väl inte

många, särskilt bland de äldre av oss, som icke minnas från sin barndom åtskilligt i den vägen.

En kvarleva från den katolska tiden äro passionsskådespelen, som ännu vart 10:de år uppföras under sommaren tolv söndagar å rad under fri himmel och inför en talrik skara åskådare i den lilla bergsbyn Oberammergau i Tyskland. Genom fotograferingar av dessa skådespel blir det sedan möjligt att uppföra dem i rörliga bilder annorstädes, såsom förhållandet varit bl. a. i huvudstaden under innevarande års fastlagstid. Dessa skådespel, som återgiva Kristi lidandes historia, uppfördes ursprungligen för påskhelgens firande och i sammanhang med gudstjänsten.

Den grekisk-katolska kyrkan, särskilt i Ryssland, firar påsken på det sätt, att folket under påsknatten samlas med vaxljus i händerna utanför kyrkan. Då midnattstimmens slår, börja kyrkklockorna höras, och folket strömmar in i kyrkan, tändande hos varandra de medförda vaxljusen. Under och efter gudstjänsten hälsar man varandra med orden: »Kristus är uppstånden», och påskkyssarna äro inom den grekiska kyrkan ännu allmänt brukliga. De torde under en länge sedan svunnen tid hava varit i bruk även i vårt land att döma av uttrycket: »en puss i påsk», som man ännu ibland kan få höra gå över skämtande läppar. Påskkyssen ingick nämligen fordom och ingår ännu inom grekiska kyrkan såsom ett viktigt moment i påskhälsningarna.

En i Tyskland och flerstädes även i Sverige, t. ex. i Småland, Västergötland och Bohuslän, gängse sed är att efter solens nedgång på påskaftonen antända påskeldar, d. v. s. större eller mindre bål på åsar och kullar. Den, som skriver detta, var med därom i sin barndom liksom ock att »skjuta påsksmällar», som det hette, på påskaftonen. Båda dessa bruk torde härstamma från våra hedniska förfäder, vilka vid vårens offerhögtid antände eldar vid åkallandet av årsväxtens gud. Skjutandet har ett annat ursprung från gammal hednisk vidskepelse.

I en del katolska länder tror man på

t llvaron av en undergörande kraft i det vatten, som man hämtar före solens uppgång på påskmorgonen, och i en del trakter av Tyskland för man boskapan ned till åar och bäckar under påskan, vilket anses som ett ofelbart medel mot djursjukdomar m. m.

En ganska tilltalande sinnebild av uppståndelsens högtid är ägget, en symbol av livets seger. Inom sitt trånga fångsel utvecklas kycklingens liv, tills det får kraft att bräcka skalet. Och häri har man velat se en sinnebild av uppståndelsen, ty liksom äggskalet ej förmår hindra livet att framträda, då stunden är inne, så kunde ej heller den förseglade klippgraven hindra Frälsaren att segrande uppstå, när påskdagsmorgonen grydde.

Det är en gammal sed att giva bort påskägg, liksom ock att vid påskan förtära sådana. Det är icke så längesedan det hörde till allmän sed att giva påskägg åt prästerna, och den seden fortlever nog än mångenstädes i vårt land. I Tyskland är detta ännu allmänt bruk. I Ryssland ger man åt vänner och fränder påskägg av marmor, porslin och silver, och de verkliga äggen prydas med förgyllningar och allehanda målningar, innan de bortgivas. I södra Europa gick denna sed på sin tid över i ren lyx. Så berättas det om en fransk ädling, att han i påskgåva gav sin älskade ett silverägg. Vid en lätt tryckning på en fjäder, som nästan osynlig var anbrakt på äggets ena sida, delade sig silverägget, och där inuti låg en kyckling av guld. Vid tryckningen på en lika skickligt dold fjäder hos kycklingen, delade sig denne, och ur hans kropp sprang fram en kostbar juvelring.

I mera undangömda bygder av vårt

land har långt in i senare tid bibehållit sig en del påsk seder, i vilka man skönjer helt annat än kristna föreställningar. Den, som har läst den etnografiske forskaren G. O. Hyltén-Cavallius' verk »Wärend och virdarne», har där fått göra bekantskap med en hel del »skrock» och grov vidskepelse, som behärskade sinnena där nere i södra Småland så långt fram som i mitten av förra århundradet. Utrymmet tillåter oss icke att därur göra några anföranden.

Att tron på häxor, troll och trollpackor, som för medeltidens folk spelade en så stor roll i påskveckan och som hos oss bar en sorglig frukt i de på sin tid ryktbara häxprocesserna under Karl den XI:s tid, icke längre stör de kristnas påskfröjd, därför ha vi att tacka evangelii segertåg genom världen. Synd och andligt mörker följa vararandra i spåren. Där åter evangelii ljus får stråla fram, där skingras okunnighetens och vidskepelsens skuggor, och Kristus, den uppståndne segerfursten, blir livet och ljuset i människans liv.

Ehuru vidskepelsens mörker på långt när ännu ej försvunnit från våra bygder, må vi dock av allt hjärta tacka Gud för att det till största delen fått vika undan för kristendomens ljusbärare, och att vad särskilt beträffar påskan, denna högtids firande fått ett djupare innehåll. Må blott ej rationalismen, som väl låter oss behålla långfredagssorgen men vill taga ifrån oss påskdagsfröjden, föra vårt folk in i ett ännu förfärligare mörker. Då blir det natt över vårt land, men genom det mest ogenomträngliga mörker strålar ändå glansen av den uppståndnes segerbudskap. »Jag lever, och I skolen leva».

Teofilus.

Erik Tollstadius.

En tidsbild från 1700-talet.

II.

Sedan Tollstadius i 24 år med outtröttlig flit och trohet förestått Skeppsholms församling, blev han oförmodat kallad till fjärde provpredikant vid kyrkoherdeledigheten i Jakobs och Johannes' församlingar. Han eftersträvade själv ingen större utmärkelse. »Vad vill jag med den ära, som mig mänd' städs besvära», var ett av honom ofta uttalat ord vid alla anbud till uppkomst här i världen. Tollstadius hoppades ock att genom konungens nåd kunna undgå att mottaga detta stora pastorat, men det lyckades icke bättre, än att konung Fredrik ålade honom att hålla den av församlingen önskade provpredikan. Efter gudstjänstens slut i Jakob skulle han sedan hålla samma predikan på slottet. Predikan blev hållen, Tollstadius fick de flesta rösterna och erhöll pastoratet.

Att en verksamhet, utförd i så stor trohet, icke skulle vara utan frukt är naturligt. Därom vittnar ock följande händelse.

En godsägare sände sin äldste son till Stockholm för att avsluta ett spannmålsuppköp. Under vistelsen i huvudstaden fick han höra Tollstadius predika. Han skrev därefter hem till sin far, att han önskade dröja litet för att söka sin själs frälsning. Den andre sonen uppsändes nu med allvarlig förmaning att föra den äldre hem.

Båda bröderna åhörde nu Tollstadius predikan och kvarstannade i staden. Samma re-

sultat fick också den tredje sonens sändande, varför fadern själv till sist reste upp till Stockholm för att söka rädda sina tre söner ur den förföriska prästens våld. Fadern sade då till söner: »Nåväl, mina barn, låtom oss nu följas åt att för sista gången höra er präst. Jag vill lära er förstå er barnslighet». De följdes åt till kyrkan. Följden därav blev, att fadern sålde sitt gods och flyttade med sina söner till huvudstaden samt sökte där med dem sin själs frälsning.

Att Tollstadius stod under Guds Andes särskilda ledning, visar bland annat följande händelse.

Under det Tollstadius en söndag predikade i Jakobs kyrka, erfor han i sin själ, att någon av hans församlingsbor var nära att förgås av hunger och nöd. Hemkommen befallde han, att hans åkdon skulle spännas för, och att mathäm-taren skulle fyllas med matförråd och medtagas. Han satte sig i åkdonet, och när drängen frågade, vart han skulle köra, svarade Tollstadius: »Ja, se det vet jag ej. Låt hästen gå, vart han vill». Det skedde så, och hästen stannade vid ett hus på Ladugårdslandet. »Gå nu in här och fråga, om här icke bor någon

gammal kvinna», sade Tollstadius till drängen. Men denne återvände och sade, att någon sådan icke bodde där. Tollstadius befallde honom då att ännu en gång gå in och fråga, om ej någon gammal kvinna förut hade bott där. Man svarade, att där hade bott en

Skeppsholms kyrka, Stockholm.

gammal gumma uppe i en av vindskuporna, men att hon sannolikt hade flyttat, ty man hade ej sett henne på flera veckor. Tollstadius var viss på, att hon bodde kvar. Han tog själv mathämtaren i sin hand och gick uppför trapporna. Där fann han nu en sjuk, åldrig kvinna, som under en månads tid lidit brist på föda och omvårdnad. Han hade aldrig förut sett henne, ehuru hon under 20 år varit hans trogna åhörarinna. Hon undfågnades nu rikligen med den ditförda maten, och Gud gav Tollstadius och den gamla kvinnan en lycklig stund tillsammans.

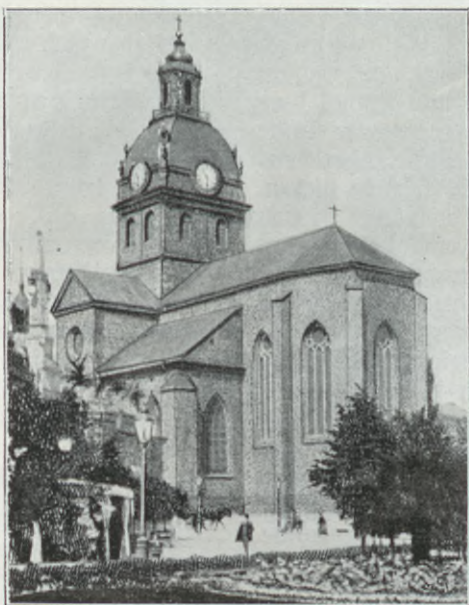
En gång predikade Tollstadius på hovet. Konung Fredrik hade icke ämnat bevista gudstjänsten, men när han gick igenom det närgränsande rummet, blev han så rörd av predikantens ord, att han gick in och blev stående orörlig bakom den för hans räkning framsatta stolen, till dess det var slut på predikan. Efter den dagen var Tollstadius befalld att alla torsdagar intaga sin middag hos konungen i enrum. En gång skriftade han konungen till nattvardens begående och kallade honom därvid i all ödmjukhet »Ers majestät.» »Säg icke så», inföll konungen, »utan säg i stället, du store syndare». På dödsbädden uttalade konungen en önskan att få tala vid Tollstadius. Denne infann sig och satt i rummet utanför, ty man unnade honom ej att gå in. Men när konungen fick veta detta, gav han genast befallning, att Tollstadius skulle införas. För honom bereddes då ett tillfälle att avgiva ett bestämt och härligt vittnesbörd om sin Herre och Frälsare.

Prästerskapet i Stockholm uppbar vid

denna tid sin lön genom en kringsänd bok, vari alla, som ville giva något, antecknade sina namn och sitt frivilliga bidrag. Tollstadius kunde aldrig förmå sig till att utsända en dylik bok utan sade: »Den, som finner min möda värd någon lön, ger väl Gud att sända mig, vad honom behagar». Herren försåg honom ock med vad han behövde, ja, t. o. m. så rikligt, att han kunde dela med sig åt andra. Också gav han, till dess förrådet var uttömt, ihågkommande Herrens ord:

»Given, så varder eder givet».

Hans maka kunde i detta hänseende icke fullt följa honom, men han stärkte henne med sin tro och kom aldrig på skam i sin förtröstan på Herren. En dag satt han i sitt rum och förberedde sig på en predikan, som han kort därefter skulle hålla. Då inträdde en tiggare. Han trodde sig först ingenting hava att giva honom men fick då syn på en plåt — den tidens mynt — som låg avlagd, och räckte tiggaren detsamma.

Jakobs kyrka, Stockholm.

Hans fru, som hade sett den fattige mannen gå in, anade oråd och sprang in för att rädda den avlagda slanten, för vilken steken skulle köpas till middagen. Men det var för sent. »Nu har du givit bort, vad som skulle vara för de gäster, som du alltid har med dig hem från kyrkan. Huru skall det nu gå?» frågade frun. »Det kom jag icke ihåg», sade Tollstadius, »men låt oss hoppas och tro på Gud; han hjälper oss väl.» Tjänsteflickan inföll då: »Så där säger kyrkoherden jämt till frun, men gå på torget med tron, så få vi se, vad kyrkoherden får därför». Tollstadius log och svarade: »Ja väl, har du lust att gå till torget med

min tro, så skall du få.» »Ja, det har jag», sade flickan. »Säg då till nästa gång, när något fattas», sade Tollstadius. Knappt var samtalet slut, förrän en dräng i tjänst hos en välmående slaktare kom bärande med en hel kalv på axeln som gåva till kyrkoherden. Fru Tollstadius tog med tacksamhet och under tårar av rörelse emot den erbjudna gåvan, väl inseende, att det icke är förgäves att förtrösta på Herren.

En morgon någon tid därefter kom tjänsteflickan in i Tollstadii rum med underrättelse om, att hennes fru var i stort bekymmer för hushållet. »Vill du nu gå till torget med min tro och se, vad du kan få för den?» frågade hennes husbonde. På hennes jakande svar, sade han: »Gå då i Guds frid!» »Men huru skall jag bära mig åt?» frågade flickan. »Gå endast till torget, som sagt är, och se, vad Gud gör», svarade Tollstadius. Hon gick till Jakobs torg, som låg närmast. Där stod en norrlandsbonde vid ett fågellass. »God morgon, jungfru», sade han. »Var är jungfrun från?» »Jag tjänar hos kyrkoherden här i församlingen», blev svaret. »Hos honom då, som predikade här i söndags, i den här kyrkan?» »Ja, hos honom». »Vad jungfrun då är lycklig! Hon kan visst bli salig, om hon själv vill, hon. Jag hörde

honom predika i söndags. Det var en predikan om att komma till Guds rike. Menar jungfrun, att han skulle misstycka, om jag skickar honom ett par tjädrar?» »Nej, det gör han visst icke, det kan jag försäkra er, far», svarade flickan. »Se, här är ett par tjädrar, de bästa jag har. Men det är skamligt, kära jungfrun. Bed honom ursäkt». Hon mottog gåvan och välsignade lantmannen i Guds namn. Då hon hemkom, sändes hon tillbaka för att bjuda den hedersmannen på middag på sina tjädrar. Under middagen rörde sig samtalet huvudsakligast kring Guds trofasthet och nåd.

Gud hade genom detta sitt oförskräckta vittne på många sätt blivit förhärligad. Den trogne arbetaren hade gjort ett gott dagsverke. Arbetsdagen var ändad och vilodagen kom.

De sista ord, man hörde från hans läppar, voro ett svar på läkarens fråga, huru han befann sig. Han sade: »Jag brinner av längtan efter Jesus». Och så tystnade denna röst, som hade talat så mycket om Jesus Kristus till Guds ära och själars frälsning. Han avsomnade stilla och lugnt kl. mellan 4 och 5 på eftermiddagen den 28 juli 1759, något över 66 år gammal, sedan han hade tjänat sin herre och mästare i 40 år.

Jag älskar mest april.

Efter Björnstjerne Björnson.

Av Axel Johansson.

Jag älskar mest april —
då pinterens dammar brista
och älven frigjord drager
med dån åt havet till;
ty fred är ej det bästa,
men att man något vill.

Jag älskar dig april,
för det du slår i stycken
det murkna och det döda,
ej för att hård som nycken
få krossa och föröda,
men för att kunna föda
en sommar, god och fager.

Det blir vår.

Det sorlar,
och det porlar.
Det hörs vårsus och kvitter,
det är solsken och glitter!
Du förstår,
det blir vår!
Det blir vår än en gång
med blommor och sång,
med knopp på var kvist och var gren
och sol på var tuva och sten,
och snödroppen kommer som förebud,
den står där så skön i sin vita skrud!
Allt vaknar och spirar och
knoppas!
Vi människor, vi längta och
hoppas!

Elta.

Fr. G. K. 1876

Brittiska museet.

Av C. J. Engvall.

III.

Hetiterna.

Ej långt från Rosettastenen, som vi beskrivit i ett föregående n:r, finna vi i samma rum en helt liten, till utseendet obetydlig grupp av fornsaker. De tillhöra ett av forndens i bibeln flera gånger omtalade folk, nämligen hetiterna eller hetéerna.

Första gången, vi i bibeln träffa på dem, är under Abrahams dagar. Se 1 Mos. 23! Det var av »Hets barn» och

»Efron, hetéen», som Abraham köpte grottan och åkern Makpela nära Hebron för att kunna begrava sin hustru Sara i egen jord. Hebron, en av deras städer, var en mycket gammal stad, byggd sju år före Soan i Egypten (4 Mos. 13: 23). Flere andra städer i Kanan tillhörde dem. Esaus båda hustrur, Jehudit och Basemat, voro hetéer (1 Mos. 26: 34). Det heter om dem, att de blevo en hjärtesorg för Isak och Rebecka. Två utav konung Davids följeslagare och hjältar, Ahimelek (1 Sam. 26: 6), samt Uria (2 Sam. 11: 17) voro hetéer.

I 2 Sam. 8: 9—11 läsa vi, att konung Toi i Hamat sände sin son Joram med skänker till David. De senare årens arkeologiska forskning har lagt i dagen, att Hamat var huvudstaden i ett mäktigt hetérike, vadan Toi var en heté eller hetitkonung.

Konung Salomo stod i förbindelse med hetéerna. Hans uppköpare förmedlade köp av hästar och vagnar från Egypten och Koë åt hetéernas konungar (1 Kon. 10: 28, 29). Och bland de många utländska kvinnor, Salomo fattade kärlek till och förde till Jerusalem, nämnas även hetéerskor (1 Kon. 11: 1). Hetéerna uppräknas också bland de folkslag, som voro skattskyldiga under Salomo (2 Krön. 8: 7, 8).

Att hetéerna tidtals bildade flera mäktiga riken, framgår bland annat även av 2 Kon. 7: 6, där de flyende syrierna säga till varandra: »Se, Israels konung har besoldat emot oss hetéernas konungar — — —, att de skola komma över oss.»

Ända tills för omkring 30 år sedan kände historieskrivare och fornforskare ej något mera om detta folk. Professor Sayce säger därom i ett av sina arbeten:

Monument av en hetéerkonung jämte inskriptioner, tecknade medels hieroglyfskrift.

»För en 30 år sedan var det ingen, som anade, att i västra Asien en gång existerat ett mäktigt kejsardöme, som med framgång upptog kampen med Egypten och Assyrien, och att grundläggarna av detta rike voro de i Gamla Testamentet omnämnda litet bemärkta hetiterna (hetéerna). Ännu mindre drömde någon om, att de med sina vapen, sin konst och sin religion framträngt ända till Egéiska havets kust och att Greklands och Europas tidigare civilisation står i lika stor tacksamhetsskuld till dem som till fenicierna.»

På grund av bristande historisk kännedom om hetiterna brukade en del bibelkritiker ej blott betvivla, att detta folk någonsin funnits till, utan t. o. m. gå så långt, att de hänvisade till vad bibeln säger därom såsom exempel på bibelns opålitlighet i fråga om historiska uppgifter. Det var för dessa kritiker klart, att då det ej fanns några andra uppgifter rörande hetiterna, så måste bibelns vara falska. Nu få dessa kritiker emellertid stå där med skam. Bibelns författare hade ej tagit miste.

Den ovannämnde professor Sayce har till denna frågas lösning inlagt de allra största förtjänster. Ja, det var han, som år 1879 upptäckte hetiterna såsom en historisk verklighet.

Hetiterna omnämnas ofta i egyptiska och assyriska inskrifter, ja t. o. m. på monument av konungar i Armenien från 9:de och 8:de århundradet före Kristus. Av egyptierna kallas de chetas och av assyrierna chatti. En egyptisk poet, Pentaur, skildrar i en hjältedikt över Ramses II ett av dennes krig med dem. I början talar han om dem som »de eländiga chetas», men efter striden som »de mest ädla chetas». En stor drabbning, som säges vara den största »folkslaktning», som ägt rum i den gråa forntiden, stod vid Kadesj. Ramses II segrade visserligen, men först efter många år slöts fred mellan honom och hetiterna, som då voro Asiens mäktigaste folk, och ett förbund

ingicks. Ramses II gifte sig några år därefter med en hetitisk prinsessa, som i Egypten kallades Nafeuré.

Hetiterna lågo också vid flera tillfällen i krig med assyrierna under växlande framgång, tills det lyckades Sargon II att intaga deras rika huvudstad Carchemish 717 f. Kr. Från den tiden försvinna de ur historien, tills de helt nyligen, som förut nämnts, blivit framdragna i ljuset för att bekräfta bibelns trovärdighet.

Åtskilligt mera kunde vara att säga om dem, men det sagda må vara nog.

Vi vilja avsluta denna artikel med ett citat från ett av professor Sayce för några år sedan utgivet arbete. Han säger däri bland annat: »För närvarande få vi nöja oss med de överraskande resultat, som redan vunnits i detta nya fält för forskning. Ett folk, som en gång spelade en betydande roll i den civiliserade världens historia, har blivit framdraget i ljuset, och ett för århundraden förglömt kejsarrike har kommit i dagen. Det första kapitlet av en ny historia, som kan fullbordas, endast sedan flera hetitiska inskrifter blivit upptäckta och uttydda, har blivit skrivet. Det behövs blott arkeologer och forskare, som göra bland hetiternas begravda städer, vad som gjorts i Egypten, Assyrien och Babylonien.»

Vy av klipptemplet vid Abú Simbel, byggt av Ramses II år 1330 före Kristus till minne av hans seger över hetéerna.

På sillfiske.

Av Lisa.

Kusin Kajsa och jag hade länge talar med varandra om, huru roligt vi tyckte det skulle vara att någon gång få följa med på en sillfisketur. Ja, vi hade till och med kommit överens om, att huru vi än skulle bära oss åt, så nog skulle vi ställa till det så för oss, att vi någon gång finge följa med. Jag, som hade varit med om både backfiske och makrilldörje, vid vilka tillfällen jag varit ute ett par dagar i sträck, kunde rakt inte förlika mig med, att jag ej fått se, huru ett sillfiske tillgår, helst som man då ej behöver vara borta mer än en dag.

Allt för väl visste vi, att vi hade många små prövningar att genomgå, innan vi lyckats övertala Kajsas pappa och bror att taga oss med och våra mammor att släppa oss ut mitt i vintern. När vi någon gång litet smått bävande vågade framställa våra önskningar i den vägen, drogo de vanligen bara litet på munnen och sade: »De töserna kunna då hitta på allting», och så fick saken förfalla.

Men de, som inte läto det stanna därvid, det var Kajsa och jag. En vacker afton mitt under »sillsåsongen» kommo vi av en händelse att gå ned till stranden, där vi mötte en av våra äldsta och trevligaste fiskargubbar, och det var ju helt naturligt, att vi skulle tala om sillen och sillfisket, ty det var nu ett stående samtalsämne.

»Ja, ni kan inte tro, töser», började han, »huru vackert det är om morgnarna, när alla båtarna gå ut med sina röda och

gröna lanternor. Och ni kan heller inte tro, huru roligt det är, när man får vaden full av sill. Det skulle vara något för er att se, men det är väl för kallt för er att följa med», tillade han, liksom hade han fått en aning om, att han kommit att vidröra en ömtålig punkt hos »töserna».

Den kvällen gävo vi ej tappt. »Våra böner om att få följa med och våra försäkningar att ej bli sjösjuka blevo till slut så enträgna, att det för de våra ej fanns annan råd än att giva efter, och så fingo vi löfte om att få följa med första vackra dag.

Klockan var fyra på morgonen, när vi en dag väcktes med uppmaningen att skynda oss upp och kläda oss fort, ty nu skulle det verkligen bära av ut för oss. Givetvis togo vi så mycket kläder på oss, som vi orkade bära. Det tövade heller icke länge, förrän hela fiskeflottan var till havs. Vi två flickor hade blivit placerade på en av de båtar, som skulle lasta sillen. På själva fiskebåten hade vi naturligtvis bara varit i vägen.

O, vilken härlig morgon! Sjön såg icke det minsta farlig ut. Runt omkring oss syntes endast röda och gröna lanternor komma från alla håll. Och där uppe sedan! O vilket himlafäste! Jag tror mig aldrig hava sett det i hela sin glans så som nu. Där stod Orion som en hjälte bland de övriga stjärnorna, där rullade Karlavagnen fram, och där tindrade Aldebaran så strålande klar emot oss. Då och då beredde strimman av en fallande »stjärna» omväxling i detta naturskåde-

spel. Över och i all denna stjärnprakt tyckte jag mig ock så tydligt se min och alltings skapare och fader. Det var, som hade en röst sagt till mig: Lyft upp ditt öga mot höjden och se! Vem har skapat allt detta? Det är densamme, som för fram härskaran där uppe i örakneliga hoppar. Han har ock räknat dem alla, han nämner dem också alla vid namn, han, för vilkens stora makt och starka kraft ingen av dem utebliver (Es. 40: 26). När jag ser din himmel, dina fingrars verk, månen och stjärnorna, som du har berett, vad är då en människa, att du tänker på henne (Ps. 8: 4, 5)? Ja, vad äro vi? Vad äro alla dessa »havets söner», som dag efter dag, år ut och år in fara omkring på havet för att hämta upp av dess skat-

båt vid båt, och det var som en skog av master runt omkring. Vem kunde säga, varifrån alla dessa båtar kommit? Just som solen i hela sin strålande prakt steg upp ur havet, kastades vadarna ut. Från nästan varje båt hade man »känt» sill, och nu började arbetet. Själva utkastandet av vaden gick både lätt och fort. Motor-vadbåten gick i en rundel, och under tiden lät man vaden glida ned. Lika fort gick det också att snörpa ihop den, och nu var sillen instängd.

Att sedan taga vara på sillen och draga upp vaden, gick dock ej lika lätt. Det var i sanning ett drygt arbete. Omkring 20 man höllo på ungefär en timmes tid, innan de fingo vaden indragen, och när det väl var gjort, blev det »vi», som

Fiskläge.

ter? Den allra största delen av dem har kanske aldrig en tanke på att bedja Gud om fångst. Och när de det oaktat återvända med fullastade båtar, huru många av dem tacka då Gud för god fångst och nådigt skydd?

Så ungefär gingo mina tankar, där jag gick fram och tillbaka på däck, och det var, som om gamle Olle hade läst dem, ty när jag om en stund gick akter ut, där Olle satt vid rodret, och tog plats i hans närhet, sade han: »Ja, det är då märkvärdigt, vad Gud är god mot oss, arma varelser. Tänk, huru han har hjälpt och uppehållit mig hela mitt liv! Aldrig har jag varit rik, men heller aldrig riktigt fattig. Alltid har han givit, så mycket jag har behövt. Och så den sköna sillen, han skickar oss nu. Ja, det är märkvärdigt, vilken omsorg han har om oss.»

Men nu voro vi komna rakt upp i sillen. Det hade dagats, och alla lanternorna voro nedtagna. Nu syntes endast

fingo värma oss med att börja lastningen.

»Har I möcke?» frågades från vår båt.

»Åh nej, men de' ä la en liten slank», svarades från vadbåten.

Nu sattes en stor hån, rymmande en och en halv hektoliter sill, ned mellan båtarna, där »slanken» låg instängd. 27 gånger fylldes håven och tömdes i lastrummet, där sillen sprattlade och glänste som silver. Ja, det var verkligen »havets vita silver», som tömdes i vår båt.

Så ordnades och lagades vaden något, varpå den åter kastades i havet. Denna gång blev fångsten ej fullt så stor, men även då »en liten slank».

På det sättet gick dagen. Snart fingo vi se solen gå ned i havet lika strålande härlig, som vi sett henne gå upp, och då begåvo sig sillfiskarne hem. Åter började lanternorna tändas, och åter begynte stjärnorna framträda på firmamentet, och än en gång ljöd det i mitt inre: »Vad är människan, att du tänker på henne?»

Hessleholms Kristliga Ungdomsförening. För ungefär femtio år sedan fanns det, där Hessleholms köping nu är belägen, ej mer än ett par anspråkslösa byggnader. Men efter hand har där liksom vid så många andra stationer vid stambanan så småningom bildats ett ganska stort samhälle, icke minst sedan platsen blivit en rätt betydande järnvägsknut såsom ändpunkt för ytterligare tre järnvä-

gar som största delen av året vistas där. I förlitande på Herrens hjälp grepo de unga sig an och anordnade ett soldathem, som är beläget alldeles invid kasernen. Omkostnaderna för hemmet uppgå till 7- å 800 kr. pr år, ett avsevärt belopp i förhållande till medlemmarnes antal, men Herren har hulptit, så att hemmets verksamhet ostört kunnat uppehållas.

Hessleholms Kristl. Ungdomsförening.

gar. Samhället har nu ett invånareantal av mellan 2- och 3 tusen personer.

Ovanstående lilla grupp, som för cirka 5 år sedan bildade den förening, vars namn synes här ovan, har ställt som sitt mål att i någon ringa mån fylla en plats på missionsfältet och sprida kännedom om den enda sanna glädjekällan, Herren Jesus, utan vilken livet är tomt och innehållslöst. Föreningen räknar endast ett tjugotal medlemmar. Sedan skånska trängkåren förlagts till Hessleholm, har inom föreningen uppstått en livlig önskan att göra något för de unga män,

Betlehems Ungdomsförening i Gävle höll sin årsfest i Betlehemskapellet därstädes den 12 mars.

Föreningen, som utgör en allians mellan ynglingaföreningen, jungfruföreningen och sångföreningen, har under året bedrivit en omfattande verksamhet.

Till julen blevo 79 fattiga barn helt eller delvis beklädda. För barnens beklädnad och barmhärtighetsverksamheten i övrigt har åtgått en summa av kronor 971:07. Till Gävle missionsförening har överlämnats kr. 1,075 och till en lärares underhåll i Kongo 50 kronor.

Under året har hållits en offerfest för missionen i Kongo, då diverse klädespersedlar och julsaker insamlades, vilka sedan genom Svenska Missionsförbundets Expedition sänts till Kingoyi missionsstation. I samband med Gestriklands Kristliga Ungdomskonferens anordnades i somras en vällyckad konsert, vars nettobehållning blev 430 kr., som tillföll ungdomens hednamission.

Under de böneveckor, som hållits under året, ha några unga mottagit Kristus som sin Frälsare. Må än flera vinnas! Föreningen har anslutit sig till S. M. U., och är det dess innerliga bön och önskan, att denna ungdomens sammanslutning må bli till välsignelse för ungdomen i hela vårt land.

I föreningen har under året ingått 40 nya medl., och är medlemsantalet vid årsskiftet 389.

Västerås Missionsförenings Ungdom firade sista söndagen i februari sitt offentliga årsmöte. Såsom predikanter närvaro K. O. Samuelsson, Arboga, och kandidat Gust. Mossesson, Stockholm.

Till eftermiddagsmötet hade de unga i staden inbjudits genom särskilda kort, vilket haft den goda verkan med sig, att omkring 1,100 personer infunno sig. Det blev ett härligt möte. Vid både detta tillfälle och på kvällsmötet sökte flera unga frälsning. "Det var det bästa årsmöte vi haft", säger en brevskrivare därifrån.

Söndagen den 12 mars hölls det enskilda årsmötet, då bl. a. missionskommitté valdes. Ur denna kommittés årsberättelse meddela vi i sammandrag följande.

Ungdomens sedvanliga offerdag hölls anandag pingst, då pred. J. Nyrén höll ett varmt missionsföredrag. I nov. hölls en missionsafton för Franska Kongo. Missionär P. A. Westlind var då närvarande. En missionsafton har även hållits i ett missionshus utom Västerås, då de unga hjälptes åt själva utan särskild predikant.

Ett femtiotal brev har under året sänts till missionärer, och som svar har erhållits 27 brev och brevkort. Denna brevskrivning har varit ett kärt och uppmuntrande arbete. Svar begäres aldrig från missionärerna, men avsändarens adress tecknas på kuvertets baksida. Under sommaren samlades de unga ute i det fria på söndagsmorgnarna och hade bönemöte för missionen. På sista tiden har ungdomen börjat med missionsstudier och har då haft till ledning den stora missionsatlas, som utgavs till Edinburg-hkonferensen. Kr. 580 hava under året insamlats för yttre missionen.

Linhamns Kristliga Ungdomsförening, som den 9 mars höll sitt 11:e årsmöte, synes kunna glädja sig åt en synnerligen kraftig utveckling.

Medlemsantalet är nu 109.

Föreningens arbete har till stor del koncentrerats på den lokala verksamheten. Sålunda har en särskild kommitté haft utslutande till uppgift att tillvarata den ungdom, som vid konfirmationsåldern slutar söndagsskolan. Utom denna kommitté har ock arbetat ett tio-tal andra, bland vilka kunna nämnas: sjömans-, traktat-, inbjudnings-, sjukbesöks-, biblioteks- och föreläsningskommitté.

Den av församlingens predikant ledda, ärligen återkommande bibelskolekursen har även för föreningen varit till stor välsignelse.

Föreningens ekonomiska resurser vittna även om ett målmedvetet och energiskt arbete. Mottot "för Kristus och församlingen" torde även här ha börjat få sin tillämpning. Föreningen har nämligen åtagit sig att amortera och förränta ett församlingens lån å dess missionshus å 5,000 kronor samt har dessutom under det gångna året kunnat till församlingen överlämna en gåva av 900 kronor. Den av styrelsen uppgjorda balansräkningen för senaste årets verksamhet upptager ett överskott utöver skulderna av kronor 3,733:86. Föreningens utgifter och inkomster under samma tid balansera på kronor 3,096:25.

Nässjö Missionsförenings Ungdomsförening höll den 19 febr. sitt årsmöte. Av års- och revisionsberättelsen framgick, att medlemsantalet vid årsskiftet var 150, att inkomster och utgifter balanserat på kr. 1,310:49. Därav har 1,000 kr. skänkts till missionshusskuldens avbetalning. De övriga medlen ha använts till inre och yttre missionen samt till fattiga.

Den 26 febr. var föreningens vinterkonferens. På f. m. predikade red. N. Karlgren från Eksjö, förrådsförvaltare A. Modig från Eskilstuna samt predikanten på platsen, O. Wallenborg. På e. m. hölls en anslående sånggudstjänst. Vid senast hållet månadsmöte beslöts enhälligt om anslutning till S. M. U.

Ungdomsföreningen Uppåt i Gåsinge-Dillnäs firade den 12 mars sin åttonde årsfest och tisdagen den 14 sitt årsmöte. Föreningen hade inbjudit församlingen till den synnerligen angenäma festen.

Av års- och revisionsberättelsen framgick, att medlemmarnes antal är 38, inkomster under året kr. 695:45 och utgifter kr. 581:70. Bland beslut, som fattades på årsmötet, var även det, att av kassabehållningen skulle överlämnas 75 kr. till församlingen.

Mössebergs Kristl. Ungdomsförening höll sin årsfest den 12 mars. Av årsberättelsen framgick, att medlemsantalet var 37. Inkomster och utgifter balanserade på 321 kr. Därav hade 150 kr. lämnats till församlingen. Vid festen predikade predikanten på platsen L. S. Dahlbärg och pred. A. Oldén från Jön-

köping. Fåglaviks musikkår bidrog på ett förtjänstfullt sätt till stämningens höjande bland de talrikt församlade.

I Ljur bildades en ungdomsförening den 23 febr. För närvarande består den av 31 medlemmar.

anordnas av nedannämnda ungdomsföreningar å tider, som för varje förening är angivet:

Björnlunda Kristl. Ungdomsförening: Den 11 april. Adr.: Edv. Johansson, Åttersta, Björnlunda.

Påskallaviks Kristl. Ungdomsförening: Den 12 april. Adr.: Pred. A. Jallén, Påskallavik.

Svanviks Kristna Ungdomsförening: Den 22 april. Adr.: Handl. Erland Skoog, Svanvik.

Bomhus Kristna Ungdomsförening: Den 22 april. Adr.: Karl Gran, Bomhus.

Moriabergs Friförsamlings Ungdomskrets: Den 22 april. Adr.: Trädgårdsm. Gust. Söderberg, Malmsjö, Tumba.

Öregrund's Kr. Ungdomsförening: Den 25 april. Adr.: Erik Ahlstrand, Öregrund.

Järna Kristliga Ungdomsförening: Den 29 april. Adr.: Edv. Pettersson, Dala Järna.

Mjöträsk—Forsnäs Ungdomsförening: Den 29 april. Adr.: Fru Svea Sandberg, Mjöträsk, Niemisel.

Ulricehamns Kr. Ungdomsförening: Den 1 maj. Adr.: Oskar Klasson, Ekeng., Ulricehamn.

Mössebergs Kristl. Ungdomsförening: Den 2 maj. Adr.: Stationskarl N. Sigurdh, Mösseberg.

Lillkyrka Kristl. Ungdomsförening: Den 7 maj. Adr.: Axel Andersson, Bernstorp, Lillkyrka.

Kuverten märkas B. A.

Till de ungas uppmantran må vi nämna, att över trehundra ungdomsföreningar nu begärt anslutning till S. M. U. Det var en förening från Gisslaved i Småland, som blev den trehundra. Denna förenings namn är Enighet. Och det gläder oss, att den icke allenast är från Småland utan även har ett så vackert namn. Må det vara en sann profetia om endräkt och framgång icke allenast för S. M. U. utan även för dem, som icke anse sig böra sammansluta sig med oss.

K. J. G.

Kurs för ungdomsledare

anordnas av kommittén för S. M. U. på Missionsskolan,
Lidingön, den 19—22 juni.

Kursen, som i första hand är avsedd för Svenska Missionsförbundets Ungdom, är ämnad att giva ungdomsledare och andra, som taga en mera verksam del i arbetet bland de unga, hjälp och råd i detta betydelsefulla arbete. Flera bemärkta personer komma att hålla föreläsningar över olika ämnen.

Bostad och mat beredas deltagarna på skolan.

Endast ett begränsat antal kan mottagas.

Kursavgiften är kr. 8:— inberäknat alla omkostnader utom själva resan.

Närmare upplysningar lämnas av sekreteraren för S. M. U., K. J. Gustafsson.

Anmälan om deltagande göres till Svenska Missionsförbundets Expedition före den 25 maj.